

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАР МИНИСТРЛІГІ**

**Азаматтық қорғау республикалық
оқу-әдістемелік орталығы**

**АҚ бойынша санаттарға жатқызылған
ұйымдарда Азаматтық қорғаныс
жоспарын әзірлеу жөніндегі
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

Алматы қ. - 2021 жыл

Использованная литература:

1. Закон РК «О гражданской защите» от 11 апреля 2014 года №188- V;
2. Закон Республики Казахстан «О мобилизационной подготовке и мобилизации» от 16 июня 1997 года № 127-І;
3. Закон РК «О военном положении» от 5 марта 2003 года № 391;
4. Приказ МВД РК от 18 марта 2017 года №209 (Изменение и дополнение в приказ МВД РК от 6 марта 2015 года №190) «Правила организации и ведения мероприятий гражданской обороны»;
5. Приказ МВД РК от 02 мая 2018 года №335 «Об утверждении структуры Плана действий по ликвидации ЧС и Плана гражданской обороны»;
6. Учебник «Гражданская оборона», автор Атаманюк В.Г. 1986 г.

1. Қолдану саласы

АҚ бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдарда Азаматтық қорғаныс жоспарын әзірлеу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарды (бұдан әрі-әдістеме) ҚР ТЖМ "Азаматтық қорғау республикалық оқу – әдістемелік орталығы" ЖШС (бұдан әрі- АҚ РОӨО) әзірледі. Әдістеме АҚ бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың ақ штабтарына (бұдан әрі - ұйымдар) жұмылдыру, соғыс жағдайы кезеңінде және соғыс уақытында АҚ іс-шараларын жоспарлау үшін арналған.

Ұйымдардың әдістемені пайдалануы оларға АҚ күштері мен құралдарын дұрыс есептеуге, Қазақстан Республикасының халқы мен аумағын қазіргі заманғы зақымдау құралдарының (бұдан әрі - ҚЗЗҚ) зақымдау (қирату) факторларының әсерінен қорғауға бағытталған АҚ іс-шараларын орындау кезінде оларды тиімді бөлуге мүмкіндік береді.

Бұл ретте Әдістеме азаматтық қорғаныс іс-шараларының басқа да қорғаныс және жұмылдыру іс-шараларымен тығыз байланысына баса назар аударады және атап көрсетеді.

АҚ іс-шараларын негізделген және дұрыс жоспарлау ұйымдарға әскери уақыттың қауіп-қатерлерінен қызметкерлер мен аумақтарды қорғауға дайындық жөніндегі қызметтің негізгі бағыттарын және олардың көлемі мен оларды орындау мерзімдерін айқындауға мүмкіндік береді.

Әдістеме Қазақстан Республикасының «Азаматтық қорғау туралы» Заңы және азаматтық қорғау саласындағы басқа да нормативтік-құқықтық актілер, сондай-ақ әртүрлі деңгейдегі азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің басшылық құрамымен сабақ өткізу кезінде жинақталған тәжірибе және азаматтық қорғау органдарында практикалық тәжірибе негізінде әзірленген.

2. Терминдер, анықтамалар, белгілер және қысқартулар

Азаматтық қорғаныс - бейбіт және соғыс уақытында, Қазақстан Республикасының халқы мен аумағын қазіргі заманғы зақымдау құралдарының зақымдау (қирату) факторларының әсерінен, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардан қорғау жөнінде-

гі іс-шаралардың жалпы мемлекеттік кешенін іске асыруға арналған азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің құрамдас бөлігі;

Эвакуациялық іс-шаралар - бұл азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың қызметкерлерін тарату, бейбіт және соғыс уақытында төтенше жағдайлар қалалары мен аймақтарынан халықты және материалдық құралдарды эвакуациялау;

Азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесі - Қазақстан Республикасының халқын, объектілерін және аумағын төтенше жағдайлар мен әскери қақтығыстар кезінде немесе осы қақтығыстар салдарынан туындайтын қауіптерден қорғау жөніндегі жалпы мемлекеттік іс-шаралар кешенін іске асыруға арналған азаматтық қорғаудың басқару органдарының, күштері мен құралдарының жиынтығы;

Азаматтық қорғау күштері - азаматтық қорғаныстың әскери бөлімдері, авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдары, мемлекеттік және мемлекеттік емес өртке қарсы қызмет, азаматтық қорғау құралымдары бөлімшелері, азаматтық қорғау саласындағы уәкілетті органның авиациясы, жағдайды байқау, бақылау және болжау қызметтері;

Қазіргі заманғы зақымдау құралдары - зақымдау (кирату) факторлары адамдарды, жануарлар мен өсімдіктерді зақымдауға, объектілерді бүлдіруге немесе киратуға, қайталама зақымдау факторларының пайда болуына есептелген, жаппай қырып-жою қаруын және әдеттегі зақымдау құралдарын, оның ішінде зымыран, авиация және атыс қаруын қамтитын құрылғылар мен құралдар;

Төтенше жағдайларда халықтың тіршілігін қамтамасыз ету - Төтенше жағдайлар аймақтарында, эвакуациялау маршруттарында және эвакуацияланғандарды орналастыру орындарында адамдардың өмірін сақтау және денсаулығын демеу үшін ең аз қажетті жағдайларды жасауға және ұстап тұруға бағытталған, Азаматтық қорғаудың күштері мен құралдарының уақыт, ресурстар және өткізу орны бойынша өзара байланысты іс-шаралар жиынтығы.

Азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстары - халықты қазіргі заманғы зақымдаушы құралдардың зақымдау (кирату) факторларының әсерінен қорғауға арналған және арнайы жабдықталған инженерлік құрылыс;

Басқару пункттері - азаматтық қорғаудың басқару органдарын

вилам безопасности при ведении спасательных и других неотложных работ в очагах поражения;

- порядок проведения АСиНР;

8. Организация управления и связи

Организация управления в ходе выполнения мероприятий защиты, АСиНР:

- организация взаимодействия между местными исполнительными органами и территориальными подразделениями МЧС РК;

- организация оповещения и управления в местах постоянного размещения при осуществлении мероприятий защиты;

- организация связи, оповещения и управления на маршрутах эвакуации; организация управления силами ГО на объектах (в местах) проведения АСиНР.

- Организация и проведение мероприятий по сигналу оповещения «**Внимание всем!**»;

- порядок получения и представления донесений;

- указывается таблица сигналов управления и таблица позывных (можно в виде отдельной пояснительной записки).

9. Организация и проведение мероприятий по устойчивости объекта

В данном подразделе излагаются порядок проведения мероприятий по повышению устойчивости функционирования:

➤ защита рабочих и служащих от современных средств поражения;

➤ организация обеспечения устойчивости и защищенности основных производственных фондов;

➤ повышение прочности и устойчивости важнейших элементов организации и совершенствование технологического процесса;

➤ повышение устойчивости материально-технического снабжения;

➤ организация жизнедеятельности организации;

➤ повышение устойчивости управления объектом;

➤ проведение мероприятий по уменьшению вероятности возникновения вторичных факторов поражения и ущерба от них;

➤ подготовка к восстановлению производства после поражения объекта.

Необходимо указать порядок выполнения следующих видов обеспечения:

- организация разведки;
- медицинское обеспечение;
- транспортное обеспечение;
- инженерное обеспечение;
- материально-техническое обеспечение;
- обеспечение охраны общественного порядка;
- противопожарное обеспечение;
- оперативная маскировка;

Детально организация эвакуации излагается в приложении 6 плана ГО (План эвакуации и рассредоточения).

Разработка плана эвакуации осуществляется эвакокомиссией организации совместно со штабом ГО.

6. Материально-техническое обеспечение

В период перевода ГЗ с мирного на военное положение корректируются расчеты:

- на требуемые затраты материальных и финансовых средств по ликвидации последствий применения противником современных средств поражения;

- расчеты материального обеспечения формирований, привлекаемых для ведения АСиНР, снабжения техникой, средствами защиты, связи, приборами РХР, медикаментами, продовольствием, строительным материалом и др. средствами необходимыми для проведения спасательных работ и выполнения других мероприятий ГО.

7. Проведение аварийно-спасательных и неотложных работ

В данном подразделе излагаются порядок проведения АСиНР, указываются силы и средства ГЗ:

- организация оповещения личного состава формирований ГЗ;
- введение плана приведения в готовность ФГЗ;
- организация выдачи табельного имущества, обеспечение его доукомплектования согласно нормам оснащения формирований ГЗ;
- организация проверки исправности средств индивидуальной защиты (СИЗ), приборов находящихся на оснащении формирований;
- проведение инструктажа личного состава формирований по пра-

орналастируға және олардың жұмысын қамтамасыз етуге арналған, техникалық құралдармен, тіршілікті қамтамасыз ету элементтерімен арнайы жабдықталған және жарақталған мемлекеттік органдардың құрылыстары немесе көлік құралдары;

Ұйымның азаматтық қорғаныс жоспары - ұйымның азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің Объектілік кіші жүйесін оны бейбіт уақыттан соғыс уақытына ауыстыру кезінде және АҚ іс-шараларын орындау барысында АҚ дайындығының белгіленген дәрежесіне келтіру бойынша орындау көлемін, ұйымдастырылуын, тәртібін, тәсілдері мен мерзімдерін айқындайтын құжат.

АҚ – азаматтық қорғаныс;

АҚМЖ – азаматтық қорғау мемлекеттік жүйесі;

ҚЗЗҚ – қазіргі заманғы зақымдау құралдары.

3.Кіріспе

Төтенше жағдайлар мен әскери қақтығыстар кезінде немесе осы қақтығыстар салдарынан туындайтын қауіптерден **халықты және аумақты қорғау** жөніндегі жалпы мемлекеттік іс – шаралар кешенін іске асыру үшін елде азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесі (бұдан әрі-АҚМЖ) құрылды. Яғни, осы іс-шараларды іске асыруды АҚМЖ бейбіт және соғыс уақытында жүзеге асырады.

Халықты және аумақты қазіргі заманғы зақымдау құралдарының (бұдан әрі - ҚЗЗҚ) зақымдау (қирату) факторларының әсерінен қорғауға арналған АҚМЖ құрамдас бөліктерінің бірі **азаматтық қорғаныс** болып табылады.

«Азаматтық қорғау туралы» ҚР Заңының 21-бабына сәйкес Қазақстан Республикасының халқын, объектілерін және аумағын қорғау, әскери қақтығыстар туындаған кезде нұқсан мен шығынды азайту мақсатында азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдар алдын ала және әскери қақтығыстар туындаған кезде жүргізілетін азаматтық қорғаныс іс-шараларының тұтас кешенін орындайды. Заңнамалық актімен айқындалған ең бірінші іс - шара-азаматтық қорғаныс жоспарын әзірлеу.

АҚ жоспарының құрылымы ҚР ПМ 2018 жылғы 02 мамырдағы № 335 бұйрығымен бекітілген.

Бұл Әдістемеде келесі сұрақтарға жауаптар беріледі:

1. АҚ жоспарына қойылатын жалпы талаптар;
2. АҚ жоспарына қойылатын ұйымдастырушылық-техникалық талаптар;
3. АҚ жоспары үшін бастапқы деректер;
4. АҚ жоспарының бөлімдері мен қосымшаларын толтыру бойынша ұсынымдар.

Әдістемеге қосымша ретінде үлгіге арналған АҚ жоспарының макеті ұсынылған.

4. АҚ жоспарына қойылатын жалпы талаптар

Азаматтық қорғаныс іс-шараларын жоспарлау азаматтық қорғаныс іс-шараларын дайындау мен өткізуде, соғыс уақытында, сондай-ақ зақымдау ошақтарында авариялық-құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізу кезінде ұйым жұмысының орнықтылығын арттыруда ұйымшылдықты және мақсаттылықты қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылады.

Азаматтық қорғаныс жоспары ықтимал жағдайды бағалау негізінде АҚ іс-шараларын іске асыру, АҚ басқару органдары мен күштерінің іс-қимылдары жөніндегі АҚ басшысы-бастығының шешімі нақтыланатын, аса маңызды жедел міндеттерді орындаудың орынды тәсілдері мен дәйектілігі, өзара іс-қимыл жасау тәртібі, АҚ іс-шараларын қамтамасыз ету мен басқарудың барлық түрлерін ұйымдастыру белгіленетін құжаттар кешенін білдіреді.

Ұйымның азаматтық қорғаныс жоспары объектіні азаматтық қорғауды бейбіт уақыттан соғыс уақытына ауыстыруды ұйымдастыруды және оның тәртібін, объектінің соғыс уақытында жұмыс істеу тәртібін, персонал мен отбасы мүшелерінің қорғалуы мен тыныс-тіршілігін қамтамасыз етуді айқындайды.

АҚ жоспарының негізгі мәселелері мыналар болуы тиіс:

- қазіргі заманғы зақымдау құралдарынан халық арасындағы шығындарды барынша азайту;
- АҚ күштері мен құралдарының жау шабуылының салдарын жою жөніндегі іс-қимылдарға әзірлігі;
- эвакуациялық іс-шараларды ұйымдасқан түрде және жылдам жүргізу;

шествления их жизнедеятельности в условиях радиоактивного (химического) загрязнения (заражения);

- организация дозиметрического и химического контроля;
- организация защиты продовольствия и водоеисточников;
- организация санитарной и специальной обработки людей, одежды, обуви, дегазации и дезактивации территории и сооружений, обеззараживания транспорта;
- организация защиты персонала от СДЯВ, в случае разрушения химически опасных объектов.

4. Медицинская помощь, санитарно-противоэпидемические и санитарно-профилактические мероприятия

В данном пункте необходимо отразить силы и средства медицинской защиты и порядок проведения мероприятий медицинской защиты:

- порядок выдачи медицинских средств индивидуальной защиты персоналу организаций и формирований гражданской защиты;
- организацию и проведение биологической (бактериологической) разведки и контроля за зараженностью объектов внешней среды радиоактивными, отравляющими (сильнодействующими ядовитыми) веществами, биологическими (инфекционными) агентами в целях своевременного выявления очагов заражения и проведения необходимых защитных мероприятий;
- проведение санитарно-профилактических и противоэпидемических мероприятий по поддержанию санитарно-эпидемиологического благополучия организаций, предупреждению возникновения очагов массовых инфекционных заболеваний;
- организацию профилактической иммунизации персонала организаций и сил, участвующих в проведении аварийно-спасательных и неотложных работах в очагах чрезвычайных ситуаций, от опасных инфекционных заболеваний;
- другие мероприятия медико-биологической защиты, вытекающие из оценки обстановки.

5. Эвакуационные мероприятия

В данном подразделе излагаются основные положения и мероприятия по организации эвакуации. При планировании эвакуационных мероприятий в обязательном порядке

Параграф 3 (Раздел). Мероприятия гражданской обороны, проводимые при введении военного положения и в военное время

1. Оповещение работников организации.

Организация оповещения и управления при введении в действие плана ГО:

- организация оповещения руководящего состава и работников организаций в рабочее и нерабочее время и доведения до них сигналов ГО;

- порядок приведения в готовность и занятия пункта управления;

2. Инженерно-технические мероприятия гражданской обороны

В подразделе излагается:

- кто, как и когда организует и осуществляет инженерную защиту, какие силы и средства для этого используются или откуда привлекаются;

- порядок и сроки приведения в готовность, имеющихся защитных сооружений, закладки в них запасов продовольствия, медикаментов и другого необходимого имущества;

- порядок строительства недостающих защитных сооружений и их материально-техническое обеспечение;

- организация укрытия наибольшей работающей смены организаций, продолжающих работу в условиях военного времени;

- другие мероприятия инженерной защиты от опасностей, возникающих при возникновении военных конфликтов или вследствие этих конфликтов.

3. Противорадиационная, химическая и бактериологическая защита

Излагаются основные или общие направления, пути и способы радиационной и химической защиты:

- кто, как, где и когда организует и осуществляет радиационную и химическую защиту, какие силы и средства для этого используются или откуда привлекаются;

- организация и ведение радиационной и химической разведки, привлекаемые для этих целей силы и средства, порядок обеспечения населения средствами индивидуальной защиты;

- режимы радиационной защиты организаций и порядок осу-

- соғыс уақытында ұйымдардың тұрақты жұмыс істеуін қолдау;

- АҚ іс-шараларын жан-жақты қамтамасыз ету.

Өз қызметін тоқтататын немесе оны қала сыртындағы аймаққа көшіретін ұйымдарда Азаматтық қорғаныс жоспарлары қызметін тоқтатудан немесе оны қала сыртындағы аймаққа көшіруден туындайтын ерекшеліктер ескеріле отырып әзірленеді. Ұйымдардың құрылымдық бөлімшелерінде (филиалдарында) азаматтық қорғаныс жоспарлары әзірленбейді. Оларда ұйымның АҚ жоспарынан үзінділер және АҚ сигналы бойынша іс-қимыл тәртібін («Әуе дабылы», «Химиялық дабыл» және «Радиациялық қауіп») және жеке қорғаныс құралдарын алуды айқындайтын құжаттар, АҚ құралымдарының құрамы мен міндеттері, сондай-ақ персоналды хабардар ету схемалары мен эвакуациялауды жүргізуге есептеулер болуға тиіс.

АҚ жоспарына келесі талаптар қойылады:

1. Толық мазмұны және қысқаша мазмұны.

Жоспарлау құжаттарында АҚ іс-шараларының сәтті орындалуын қамтамасыз ететін іс-шаралардың оңтайлы кешендері көзделуі тиіс.

Ең аз қажетті кешеннен бір немесе бірнеше іс – шаралардың толық болмауы немесе толық жіберіп алуы соғыс уақытында орны толмас салдарға-негізсіз үлкен адами және материалдық шығындарға, өндірістің бұзылуына әкеледі.

2. Уақытты қатаң есепке алу.

Қарсыластың кенеттен әсер ету қаупінің артуы уақыт факторын ескеруді, АҚ-ны бейбіт уақыттан соғыс жағдайына ауыстыру мерзімдерін қысқартуды талап етеді.

Қарсылас өз әрекеттерімен шабуыл қаупі жағдайында барлық іс-шараларды орындау үшін қажетті уақытты шектейді. Сондықтан әрбір жоспарланған іс-шараны толық орындауға мүмкіндік беретін ең аз уақытты нақты анықтап, белгілеу керек, сонымен бірге оларды орындау тәртібі мен дәйектілігін қатаң сақтау керек.

3. Нақтылық.

Жоспарлау барлық жоспарланған іс-шаралар белгілі бір көлемге, мазмұнға ие болуы керек және бір-бірімен келісілуі керек деп болжайды. Сонымен қатар, жоспарлау кезінде іс-шараларды орындауға және олардың орындалуын бақылауға жауапты нақты адамдар анықталуы керек.

4. Шындық

Жоспарлаудың нақтылығы ұйымның жағдайын жан-жақты және терең талдаумен, мүмкін болатын жағдайды дұрыс бағалаумен, адами және материалдық ресурстарды ескерумен, сондай-ақ жоспарланған іс-шараларды орындау үшін қажетті уақытпен қамтамасыз етіледі. Жоспарлаудың нақтылығы едәуір дәрежеде АҚ іс-шараларын жүзеге асыру көзделген экономика объектісінің экономикалық, әлеуметтік және жұмылдырылған даму жоспарларымен қаншалықты келісілгеніне байланысты болады.

АҚ (азаматтық қорғаныс) енгізу кезеңіндегі АҚ (азаматтық қорғау) басқару органдары мен күштерінің жұмыс тәртібі, АҚ (азаматтық қорғау) аумақтық басқару органдарымен (әкімдік және ҚР ТЖМ аумақтық бөлімшелері) өзара іс-қимыл жасау, жағдай туралы ақпарат алмасу және хабарламаларды ұсыну мерзімдері АҚ (азаматтық қорғаныс) жоспарларына және АҚ (азаматтық қорғау) басқару органдарының арнайы нұсқауларына сәйкес жүзеге асырылады.

ҚР «Азаматтық қорғау туралы» Заңына сәйкес **АҚ жоспары жұмылдыру жарияланған, соғыс жағдайы енгізілген кезде және соғыс уақытында қолданысқа енгізіледі. АҚ жоспары ҚР қорғаныс жоспарының құрамдас бөлігі болып табылады. АҚ жоспары бейбіт және соғыс уақытында АҚ іс-шараларын орындау тәртібін, тәсілдері мен мерзімдерін айқындайды.**

5. Азаматтық қорғаныс жоспарына қойылатын ұйымдастырушылық-техникалық талаптар

ҚР ПМ 2015 жылғы 6 наурыздағы № 190 "АҚ іс-шараларын ұйымдастыру және жүргізу қағидалары" бұйрығына сәйкес азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдар АҚ жоспарын объектілік деңгейде әзірлейді.

Азаматтық қорғаныс жоспарларын қайта өңдеу азаматтық қорғаныстың тиісті бастықтарының өкімдері негізінде жүзеге асырылады (объектілік деңгейде АҚБ – ұйымның бірінші басшысы).

Азаматтық қорғаныс жоспарларын тиісті азаматтық қорғаныс бастықтары бекітеді және жоспарланатын жылдың 1 қаңтарындағы жағдай бойынша жыл сайын түзетіледі.

чение своевременного оповещения руководящего состава штабов и формирований ГЗ;

- организация обеспечения защиты населения;
- обеспечение мероприятий по повышению устойчивости функционирования организации в военное время;
- приведение в полную готовность формирований и подготовку их к проведению АСиНР.

Мероприятия ПОМ-1 (первоочередные мероприятия 1-ой группы)

При введении степени готовности гражданской обороны «Первоочередные мероприятия I группы» – органы управления, силы, формирования и службы гражданской защиты организации проводят мероприятия, в результате которых *сокращаются сроки готовности их к выполнению задач военного времени.*

Срок проведения основных мероприятий по степени готовности ПОМ-1 устанавливается не более одних суток.

Мероприятия ПОМ-2 (первоочередные мероприятия 2-ой группы)

При введении степени готовности гражданской обороны «Первоочередные мероприятия II группы» – органы управления, силы, формирования и службы гражданской защиты организации проводят мероприятия, *повышающие защиту населения и обеспечивающие выполнение задач гражданской обороны в военное время.*

Срок проведения основных мероприятий степени готовности ПОМ-2 устанавливается не более одних суток.

Мероприятия ОГ ГО (общая готовность гражданской обороны)

При введении степени готовности гражданской обороны «Общая готовность ГО» – органы управления, силы, формирования и службы гражданской защиты организации завершают мероприятия, *повышающие защиту населения и обеспечивающие выполнение задач гражданской обороны в военное время.*

Срок проведения основных мероприятий степени готовности «Общая готовность ГО» устанавливается не более одних суток.

7. Рекомендации по разработке Плана Гражданской обороны

Параграф 1 (Раздел). Краткая оценка возможной обстановки в случае нападения противника

1. Краткая оценка возможной обстановки на территории организации в случае нападения противника.

Отражаются:

Возможные масштабы и характер последствий нападения противника:

- а) с применением обычных средств поражения;
- б) с использованием диверсионных разведывательных групп.

Степень возможных разрушений административных (производственных) и других зданий, потери должностных лиц, сил и средств гражданской защиты.

Возможная химическая, радиационная, пожарная, биологическая обстановка, образование зон катастрофического затопления на объекте и возможное влияние их на жизнедеятельность организации.

Потери от вторичных поражений.

Ориентировочный объем предстоящих аварийно-спасательных и неотложных работ на объекте при внезапном нападении противника с применением обычных средств поражения или при действиях диверсионных разведывательных групп.

При расчетах необходимо учитывать наиболее худший вариант развития ситуации.

Параграф 2 (Раздел). Мероприятия при введении степеней готовности гражданской обороны

В этом разделе необходимо отразить организацию и порядок выполнения мероприятий по степеням готовности гражданской обороны (ПОМ-1, ПОМ-2, ОГГО) при планомерном переводе органов гражданской защиты с мирного на военное время, объемы, сроки выполнения, привлекаемые силы и средства, конкретные задачи для органов гражданской защиты (исполнителей этих мероприятий).

При переводе ГО с мирного на военное положение определяют-ся и решаются следующие основные задачи:

- приведение в полную готовность системы управления и обеспе-

Азаматтық қорғаныс бойынша санаттарға жатқызылған ұйымдардың АҚ жоспары үшін құпиялылық белгісі Қазақстан Республикасының Мемлекеттік құпиялар саласындағы заңнамасына сәйкес Ұйым басшысының шешімі бойынша белгіленеді. Егер ұйымда мемлекеттік құпияларды қорғау жөніндегі бөлімше болмаса, онда АҚ жоспарына «Қызмет бабында пайдалану үшін» деген белгі беріледі.

Әдістеме авторлары АҚ жоспарының 3 данасын әзірлеуді және басып шығаруды ұсынады. 1-ші дана ұйым АҚ штабының бастығында болады, 2-ші данасы жұмылдыру дайындығы бөліміне және тиісті аумақтық бірлік әкімі аппаратының АҚ-на тапсырылсын, 3 – ші данасы басшылары лауазымы бойынша АҚБ-әкімдердің орынбасарлары болып табылатын ҚР ТЖМ-нің аумақтық бөлімшесіне берілсін

Жоспардың мәтінінде цифрлық көрсеткіштер көрсетілмейді, өйткені қолданыстағы заңнамада ұсынылған жоспарларда цифрлық көрсеткіштерді баяндау бойынша талаптар қамтылмаған. Сандық көрсеткіштер жоспарға қосымшаларда баяндалады.

Жоспарда нақты іс-шаралар, оларды орындау тәртібі, мерзімдері, олардың уақтылы орындалуына жауапты лауазымды адамдар көрсетіледі.

Жоспардың бөлімдері мен кіші бөлімдерінің тақырыптары алдыңғы мәтіннен екі, ал келесі мәтіннен бір жоларалық интервалмен бөлінеді.

Жоспар мынадай параметрлерді ескере отырып ресімделеді (6.0 және одан жоғары нұсқадағы «WORD for WINDOWS» мәтіндік редакторын қолдану арқылы):

- сол жақтағы өрістер-2,5 см, оң жақтағы өрістер-1,5 см, колонтитулдар - 2,5 см;
- қаріп - "Times New Roman" өлшемі № 14 (қосымшаларда кіші, бірақ № 10 кем емес қаріп пайдаланылуы мүмкін);
- жоларалық интервал-бір;
- абзац шегінісі (бірінші жолдың шегінісі) - 1,25 см.

Техниканың авторлары АҚ жоспарын қатты мұқабада орналастыруды ұсынады, ал нөмірлеу және тігу қажет. Нормативтік құжаттарда мұндай талаптар болмаса да, тәжірибе көрсеткендей, АҚ жоспарының парақтары файл қалталарына орналастырылған кезде, олар шатасуы немесе бүлінуі мүмкін. АҚ жоспары қызмет бабын-

да пайдалану үшін құжат болып табылатындықтан, оның сақталуын қамтамасыз ету қажет. Қатты мұқабадағы нөмірленген және тігілген құжаттар неғұрлым сенімді сақталады.

6. АҚ жоспары үшін бастапқы деректер

АҚ жоспарын әзірлеу үшін бастапқы деректер мынадай құжаттар болып табылады:

1. Ұйымның жұмылдыру жоспары (жұмылдыру тапсырысы болған жағдайда)

«Жұмылдыру дайындығы және жұмылдыру туралы» ҚР Заңына сәйкес мемлекеттік органның (жергілікті атқарушы органдардың) жұмылдыру жоспары - бұл жұмылдыру тапсырыстарын орындау үшін іс – шараларды жүзеге асырудың мазмұнын, көлемін, тәртібі мен мерзімдерін айқындайтын құжаттар жиынтығы. Жұмылдыру тапсырысы ұйымдарға Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының, арнаулы мемлекеттік органдарының, халқының қажеттіліктерін және жұмылдыру, соғыс жағдайы кезеңінде және соғыс уақытында әкімшілік-аумақтық бірліктердің жұмыс істеуін қамтамасыз етуге бағытталған іс-шараларды орындауға беріледі.

Ұйымның жұмылдыру жоспарында АҚ-ның барлық негізгі іс-шаралары көрсетіледі, мысалы:

- жұмыскерлер мен объектіні қорғау жүйесі (*АҚ қорғаныш құрылыстары*);
- тіршілікті қамтамасыз ету жүйесі (*сумен жабдықтау, электрмен жабдықтау, газбен жабдықтау, жылумен жабдықтау және қаланың басқа да тіршілік түрлері*);
- көлік инфрақұрылымының объектілері (*адамдар мен жүктерді тасымалдау, автожолдар, жолдар мен көпірлерді жөндеу және салу*);
- сауда объектілері (*ірі қоймалар мен азық-түлік, қоғамдық тамақтандыруды ұйымдастыру*);
- құлақтандыру және байланыс жүйесі;

Әдетте, негізінен жұмылдыру тапсырыстары бар ұйымдар АҚ бойынша санаттарға бөлінеді, **өйткені олардың маңызды қорғаныс және мемлекеттік маңызы бар.**

		-назначение здания; - год постройки; - год ввода в эксплуатацию.
14	Система охраны и система пожарной безопасности.	Информация об организации охраны, пожарные гидранты, ПЩ, пожарные водоемы (их объем).
15	Наличие автономных источников энергоснабжения.	Дать сведения о наличии автономных источников энергоснабжения: - их марка и характеристика.
16	Потенциально опасные объекты, имеющие СДЯВ, радиационно опасные вещества вблизи территории организации.	Дать сведения о наличии ХОО и РОО вблизи территории ОЭ.
17	Наличие СИЗ (противогазы, респираторы), медицинских средств защиты.	Дать сведения о количестве и марках СИЗ и медицинских средств защиты, указать где они хранятся.
18	Наличие объектовых формирований гражданской защиты	Дать сведения: - наименование ФГЗ; - количество ФГЗ и количество личного состава в них; - обеспеченность имуществом и техникой; - командиры ФГЗ – фамилию, имя и отчество, а также контактные телефоны: рабочий, домашний и сотовый.
19	Места рассредоточения и эвакуации работников и членов их семей	Информация о закрепленных СЭП-ах и ПЭП-ах, пунктов посадки и высадки, маршруты движения колонн и другие сведения по эвакуационным мероприятиям

6	Размещение объекта по отношению к транспортным коммуникациям.	- расстояние до автодороги (шоссе); - расстояние до железнодорожного вокзала (при наличии); - расстояние до аэропорта (при наличии).
7	Характеристика местности в районе расположения организации, в каких границах расположена.	Что примыкает к организации по сторонам света, в какой части города она расположена.
8	Основные здания и сооружения.	Указать на карте-схеме.
9	Склады ГСМ, СДЯВ с количеством хранимых материалов и веществ.	Информация об их количестве, указать на карте-схеме где они хранятся.
10	Элементы жизнеобеспечения.	Подробная информация о системе электроснабжения, водоснабжения и другие виды жизнеобеспечения.
11	Наличие защитных сооружений гражданской обороны (далее – ЗС ГО) (убежищ, ПРУ).	Информация об их характеристиках и указать на карте-схеме.
12	Общая занимаемая площадь, площадь, занятая по зданиями.	Дать сведения по площади, занимаемой организацией, а также общую площадь занятой зданиями, объектами, строениями и складскими помещениями.
13	Техническая характеристика административных, производственных и др. зданий.	Здесь необходимо дать характеристику всем зданиям в соответствии со схемой, ориентированной по сторонам света на которой указать:

2. АҚ бойынша топқа жатқызылған қаланың қауіпсіздік паспорты

Қазақстан Республикасы аумағының қауіпсіздік паспорты Қазақстан Республикасының аумағындағы табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу, қатерін азайту және салдарын жұмсарту жөніндегі шаралар кешенін әзірлеу мақсатында, сондай-ақ төтенше жағдайлар туындаған жағдайдағы іс-қимылдарға қажетті Азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесінің күштері мен құралдарының құрамын айқындау үшін әзірленеді.

Қауіпсіздік паспорты келесі міндеттерді шешу үшін әзірленеді:

1) табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың тәуекелін бағалау және болжау;

2) табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың ықтимал салдарларын бағалау;

3) Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің Төтенше жағдайлардың алдын алу және жою жөніндегі аумақтық органдарының қызметін бағалау;

4) Қазақстан Республикасының аумағында табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу, қатерін азайту және салдарын жұмсарту жөніндегі іс-шаралар кешенін әзірлеу, олардың теріс салдарларын жою үшін қажетті күштер мен құралдарды есептеу;

5) табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың таралу аймақтарын айқындау;

6) кәсіби авариялық-құтқару қызметтері мен құралымдарын жарактандырудың, сондай-ақ кинологиялық қызметтерді қамтамасыз етудің жай-күйі, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған жағдайдағы іс-қимылдарға авариялық-құтқару, инженерлік қызметтер мен құралымдардың қолда бар ресурстарының техникалық жай-күйі;

7) Қазақстан Республикасының халқын, объектілері мен аумақтарын дүлей зілзалалардан, авариялар мен апаттардан қорғау жөніндегі өзге де міндеттер.

Қаланың қауіпсіздік паспорты құпия емес құжат болып табылады, сондықтан аталған құжаттың көшірмесін ҚР ТЖМ аумақтық бөлімшесінен сұратуға болады.

АҚ жоспарын әзірлеу үшін бастапқы деректер АҚ іс-шараларын жоспарлау, есептеулерді дұрыс жасау үшін білу қажет ұйым туралы мынадай егжей-тегжейлі мәліметтер болып табылады:

№	Атауы	Нақты ақпарат
1	Ұйым қызметінің негізгі бағыттары	Шығарылатын өнімнің мақсаты, түрлері, орындалатын жұмыстар мен қызметтер
2	Объектінің жұмыс тәртібі	Ұйым жұмысының басталу, аяқталу уақыты, түскі үзіліс уақыты (ауысымдық жұмыс кезінде – әрбір ауысым бойынша бірдей); демалыс, мереке, демалыс алдындағы және мереке алдындағы күндердегі жұмыс көрсетіледі
3	Қызметкерлер туралы мәліметтер	Мұнда қызметкерлер санын көрсету қажет: - басшылық; - негізгі өндірісте жұмыс істейтін қызметкерлер; - ұйымға қызмет көрсететін қызметкерлер (штаттық құрылысқа сәйкес көрсету)
4	Ең көп жұмыс ауысымы жұмысшыларының саны (бұдан әрі-ЕЖЖ)	ЕЖЖ нақты санын көрсету
5	Жұмылдыру тапсырысының болуы	Жұмылдыру тапсырысының номенклатурасы, көлемі және орындау мерзімдері
6	Объектіні көлік коммуникацияларына қатысты орналастыру	- автожолға дейінгі қашықтық (тас жол); - теміржол вокзалына дейінгі қашықтық (бар болса); - әуежайға дейінгі қашықтық (бар болса);

Паспорт безопасности города является не секретным документом, поэтому выписку из данного документа можно запросить у территориального подразделения МЧС РК.

Исходными данными для разработки Плана ГО являются следующие подробные сведения об организации, которые необходимо знать для планирования мероприятий ГО, правильного составления расчетов:

№	Наименование	Подробная информация
1	Основные направления деятельности организации	Предназначение, виды выпускаемой продукции, выполняемые работы и услуги
2	Режим работы объекта	Указывается время начала, окончания работы организации, время обеденного перерыва (при посменной работе – то же самое по каждой смене); работа в выходные, праздничные, предвыходные и предпраздничные дни
3	Сведения о персонале (работниках)	Здесь необходимо показать количество работников: - руководство; - работники, занятые в основном производстве; - работники, обслуживающие организацию (указать в соответствии со штатным построением).
4	Количество рабочих наибольшей рабочей смены (далее – НРС)	Указать точное количество НРС
5	Наличие мобилизационного заказа	Номенклатура, объем и сроки выполнения мобилизационного заказа

- система оповещения и связи;

Как правило, в основном организации, имеющие мобилизационные заказы, отнесены к категориям по ГО, так как **они имеют важное оборонное и государственное значение.**

2. Паспорт безопасности города, отнесенного к группе по ГО

Паспорт безопасности территории Республики Казахстан разрабатывается в целях разработки комплекса мер по предупреждению, снижению риска и смягчению последствий чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера на территории Республики Казахстан, а также для определения состава сил и средств Государственной системы гражданской защиты, необходимых к действиям в условиях возникновения чрезвычайных ситуаций.

Паспорт безопасности разрабатывается для решения следующих задач:

1) оценки риска и прогнозирования чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера;

2) оценки возможных последствий чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера;

3) оценки деятельности территориальных органов Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Казахстан по предупреждению и ликвидации чрезвычайных ситуаций;

4) разработки комплекса мероприятий по предупреждению, снижению риска и смягчению последствий чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера на территории Республики Казахстан, расчета необходимых сил и средств для ликвидации их негативных последствий;

5) определения зон распространения чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера;

6) состояние оснащения профессиональных аварийно-спасательных служб и формирований, а также обеспечения кинологических служб, техническое состояние имеющихся ресурсов аварийно-спасательных, инженерных служб и формирований к действиям в условиях возникновения чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера;

7) иных задач по защите населения, объектов и территорий Республики Казахстан от стихийных бедствий, аварий и катастроф.

7	Қай шекарада орналасқан ұйым орналасқан аудандағы жергілікті жердің сипаттамасы	Жарық түсетін жақтар бойынша ұйымға не түйіседі, ол қаланың қай бөлігінде орналасқан
8	Негізгі ғимараттар мен құрылыстар	Карта-схемада көрсету
9	Сақталатын материалдар мен заттардың мөлшерімен КӘУЗ, ЖЖМ қоймалары	Олардың саны туралы ақпарат, олар сақталатын карта-схемада көрсетілсін
10	Тіршілікті қамтамасыз ету элементтері	Электрмен жабдықтау, сумен жабдықтау жүйесі және тіршілікті қамтамасыз етудің басқа түрлері туралы толық ақпарат
11	Болуы азаматтық қорғаныстың қорғаныш құрылыстарын (бұдан әрі – АҚ ҚК) (баспаналар, РҚП)	Олардың сипаттамалары туралы ақпарат және карта-схемада көрсету
12	Жалпы алынған алаң, ғимараттар бойынша орналасқан алаң	Ұйым алып жатқан алаң бойынша, сондай-ақ ғимараттар, объектілер, құрылыстар және қойма үй-жайлары алып жатқан жалпы алаң бойынша мәліметтер беру
13	Әкімшілік, өндірістік және басқа ғимараттардың техникалық сипаттамасы	Мұнда барлық ғимараттарға сипаттама беру керек, оған жарық нүктелеріне бағытталған схемаға сәйкес көрсету керек: - ғимараттың мақсаты; - салынған жылы; - пайдалануға берілген жылы;

14	Күзет жүйесі және өрт қауіпсіздігі жүйесі	Күзетті ұйымдастыру туралы ақпарат, өрт гидранттары, ӨҚ, өрт су айдындары (олардың көлемі);
15	Энергиямен жабдықтаудың автономды көздерінің болуы.	Автономды электрмен жабдықтау көздерінің болуы туралы ақпарат беріңіз: - олардың маркасы мен сипаттамасы
16	Ұйым аумағына жақын жерде КӨУЗ, радиациялық қауіпті заттары бар әлеуетті қауіпті объектілер	ЭО аумағында ХҚО және РҚО болуы туралы мәлімет беру
17	ЖҚҚ (газқағарлар, респираторлар), медициналық қорғау құралдарының болуы	ЖҚҚ және медициналық қорғау құралдарының саны мен маркалары туралы мәліметтер беру, олардың қайда сақталатынын көрсету
18	Азаматтық қорғаудың объектілік құралымдарының болуы	Мәлімет беру: - АҚҚ атауы; - АҚҚ саны және ондағы жеке құрамның саны; - мүлікпен және техникамен қамтамасыз етілу; - АҚҚ командирлері-тегі, аты және әкесінің аты, сондай-ақ байланыс телефондары: жұмыс, үй және ұялы
19	Қызметкерлер мен олардың отбасы мүшелерін орналастыру және эвакуациялау орындары	Бекітілген ЖЭП және ҚЭП, отырғызу және түсіру пункттері, лектердің қозғалыс маршруттары туралы ақпарат және эвакуациялық іс-шаралар бойынша басқа да мәліметтер

ложке, при этом необходимо пронумеровать и прошнуровать. Хотя в нормативных документах такие требования отсутствуют, однако, как показывает практика, когда страницы Плана ГО раскладываются в файловых папках, то они могут быть растеряны или испорчены. Так как План ГО является документом для служебного пользования, то необходимо обеспечить его сохранность. Пронумерованные и прошнурованные документы в твердой обложке более надежно сохраняются.

6. Исходные данные для Плана ГО

Исходными данными для разработки Плана ГО являются следующие документы:

1. Мобилизационный план организации (при наличии мобилизационного заказа)

В соответствии с Законом РК «О мобилизационной подготовке и мобилизации» мобилизационный план государственного органа (местных исполнительных органов) - это – совокупность документов, определяющих содержание, объем, порядок и сроки осуществления мероприятий для выполнения мобилизационных заказов. Мобилизационный заказ дается организациям на выполнение мероприятий, направленных на обеспечение потребностей Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований, специальных государственных органов, населения Республики Казахстан и функционирования административно-территориальных единиц в период мобилизации, военного положения и в военное время.

В мобилизационном плане организации отражаются все ключевые мероприятия ГО, такие как:

- система защиты работников и объекта (*защитные сооружения ГО*);
- система жизнеобеспечения (*водоснабжения, электроснабжения, газоснабжения, теплоснабжения и другие виды жизнедеятельности города*);
- объекты транспортной инфраструктуры (*перевозка людей и грузов, автодороги, ремонт и строительство дорог и мостов*);
- объекты торговли (*крупные склады и продовольствия, организация общественного питания*);

Планы гражданской обороны утверждаются соответствующими начальниками гражданской обороны и ежегодно корректируются по состоянию на 1 января планируемого года.

Для Плана ГО организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне гриф секретности устанавливается по решению руководителя организации в соответствии с законодательством Республики Казахстан в области государственных секретов. Если в организации отсутствует подразделение по защите государственных секретов, то к Плану ГО присваивается гриф «Для служебного пользования».

Авторы Методики рекомендуют разработать и распечатать 3 экземпляра Плана ГО. 1-й экземпляр находится у начальника штаба ГО организации, 2-ой экземпляр передать в отдел по мобподготовке и ГО аппарата акима соответствующей территориальной единицы, 3-й экземпляр передать в территориальное подразделение МЧС РК, руководители которых по должности являются заместителями НГО – акимов.

В тексте Плана не указываются цифровые показатели, поскольку действующее законодательство не содержит требования по изложению цифровых показателей в представленных планах. Цифровые показатели излагаются в приложениях к Плану.

В Плане указываются конкретные мероприятия, порядок их выполнения, сроки, должностные лица, ответственные за их своевременное исполнение.

Заголовки разделов и подразделов Плана отделяются от предыдущего текста двумя межстрочными интервалами, а от последующего текста - одним.

План оформляется с учетом следующих параметров (с применением текстового редактора «WORD for WINDOWS» версии от 6.0 и выше):

- поля слева - 2,5 см, поля справа - 1,5 см, колонтитулы - 2,5 см;
- шрифт - «Times New Roman» размером № 14 (в приложениях может быть использован шрифт меньшего размера, но не менее № 10);
- межстрочный интервал - одинарный;
- абзацный отступ (отступ первой строки) - 1,25 см.

Авторы Методики рекомендуют оформить План ГО в твердой об-

7. Азаматтық қорғаныс жоспарын әзірлеу жөніндегі ұсынымдар

1-параграф (бөлім). Қарсылас шабуыл жасаған жағдайда ықтимал жағдайды қысқаша бағалау

1. Қарсылас шабуыл жасаған жағдайда ұйым аумағындағы ықтимал жағдайды қысқаша бағалау.

Көрсетіледі:

Жау шабуылының ықтимал ауқымы мен салдары:

а) қарапайым зақымдау құралдарын қолдана отырып;

ә) диверсиялық барлау топтарын пайдалана отырып.

Әкімшілік (өндірістік) және басқа да ғимараттардың ықтимал қирау, лауазымды адамдардың, азаматтық қорғау күштері мен құралдарының жоғалу дәрежесі.

Ықтимал химиялық, радиациялық, өрт, биологиялық жағдай, объектіде апатты су басу аймақтарының пайда болуы және олардың ұйымның тіршілік әрекетіне ықтимал әсері.

Екінші зақымданудан болатын шығындар.

Әдеттегі зақымдау құралдарын қолдана отырып немесе диверсиялық барлау топтарының әрекеті кезінде қарсыластың кенеттен шабуыл жасауы кезіндегі объектідегі алдағы авариялық-құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстардың болжамды көлемі.

Есептеу кезінде жағдайды дамытудың ең нашар нұсқасын ескеру қажет.

2-параграф (бөлім). Азаматтық қорғаныстың дайындық дәрежесін енгізу кезіндегі іс-шаралар

Бұл бөлімде азаматтық қорғау органдарын бейбіт уақыттан соғыс уақытына жоспарлы ауыстыру кезінде азаматтық қорғаныстың әзірлік дәрежелері (ПОМ-1, ПОМ-2, ОГГО) бойынша іс-шараларды ұйымдастыру мен орындау тәртібін, көлемін, орындау мерзімдерін, таратылатын күштер мен құралдарды, азаматтық қорғау органдары (осы іс-шараларды орындаушылар) үшін нақты міндеттерді көрсету қажет.

АҚ-ны бейбіт жағдайдан соғыс жағдайына ауыстыру кезінде мынадай негізгі міндеттер айқындалады және шешіледі:

- басқару жүйесін толық әзірлікке келтіру және АҚ штабтары мен құралымдарының басшылық құрамын уақтылы хабардар етуді қамтамасыз ету;

- халықты қорғауды қамтамасыз етуді ұйымдастыру;
- соғыс уақытында ұйым қызметінің тұрақтылығын арттыру жөніндегі іс-шараларды қамтамасыз ету;
- құралымдарды толық дайындыққа келтіру және оларды АҚЖШЖ өткізуге дайындау.

ПОМ - 1 іс-шаралары (1-топтың бірінші кезектегі іс-шаралары)

Азаматтық қорғаныстың «I топтың бірінші кезектегі іс – шаралары» әзірлік дәрежесі енгізілген кезде-ұйымның азаматтық қорғаудың басқару органдары, күштері, құралымдары мен қызметтері іс-шаралар өткізеді, олардың нәтижесінде *соғыс уақытының міндеттерін орындауға әзірлік мерзімдері қысқартылады.*

ПОМ-1 дайындық дәрежесі бойынша негізгі іс-шараларды өткізу мерзімі бір тәуліктен аспайды.

ПОМ - 2 іс-шаралары (2-ші топтың бірінші кезектегі іс-шаралары)

Азаматтық қорғаныстың «II топтың бірінші кезектегі іс – шаралары» әзірлік дәрежесі енгізілген кезде-азаматтық қорғаудың басқару органдары, күштері, құралымдары мен қызметтері *халықты қорғауды арттыратын* және соғыс уақытында Азаматтық қорғаныс міндеттерін орындауды қамтамасыз ететін іс-шаралар өткізеді.

Дайындық ПОМ-2 дайындық дәрежесінің негізгі іс-шараларын өткізу мерзімі бір тәуліктен аспайды.

АҚ ЖД іс-шаралары (азаматтық қорғаныстың жалпы дайындығы)

Азаматтық қорғаныстың «АҚ жалпы әзірлігі» әзірлік дәрежесін енгізу кезінде – азаматтық қорғаудың басқару органдары, күштері, құралымдары мен қызметтері ұйымдар халықты қорғауды арттыратын және соғыс уақытында Азаматтық қорғаныс міндеттерін орындауды қамтамасыз ететін іс-шараларды аяқтайды.

«АҚ жалпы дайындығы» дайындық дәрежесінің негізгі іс-шараларын өткізу мерзімі бір тәуліктен аспайды.

должны иметь определенный объем, содержание и быть согласованными между собой. Кроме того, при планировании должны быть определены конкретные лица, ответственные за выполнение мероприятий и осуществление контроля за их выполнением.

4. Реальность

Реальность планирования обеспечивается всесторонним и глубоким анализом состояния организации, правильной оценкой возможной обстановки, учетом людских и материальных ресурсов, а также временем, необходимым для выполнения планируемых мероприятий. Реальность планирования в значительной степени зависит от того, насколько согласованы намеченные к осуществлению мероприятия ГО с планами экономического, социального и мобилизованного развития объекта экономики.

Порядок работы органов управления и сил ГЗ в период ведения ГО, взаимодействие с территориальными органами управления ГЗ (акимат и территориальное подразделения МЧС РК), обмен информацией об обстановке и сроки представления донесений осуществляются в соответствии с планами ГО и специальными указаниями органов управления ГЗ.

В соответствии с Законом РК «О гражданской защите» План ГО вводится в действие при объявлении мобилизации, введении военного положения и в военное время. **План ГО является составной частью плана обороны РК. План ГО определяет порядок, способы и сроки выполнения мероприятий ГО в мирное и военное время.**

5. Организационно-технические требования к Плану Гражданской обороны

В соответствии с приказом МВД РК «Правила организации и ведения мероприятий ГО» № 190 от 6 марта 2015 года План ГО на объектовом уровне разрабатывается организациями, отнесенными к категориям по гражданской обороне.

Переработка планов гражданской обороны осуществляется на основании распоряжений соответствующих начальников гражданской обороны (*на объектовом уровне НГО – первый руководитель организации*).

- поддержание устойчивого функционирования организаций в военное время;

- всестороннее обеспечение мероприятий ГО.

В организациях, прекращающих свою деятельность или переносящих её в загородную зону, планы гражданской обороны разрабатываются с учетом особенностей, вытекающих из прекращения деятельности или переноса её в загородную зону. В структурных подразделениях организациях (филиалах), планы гражданской обороны не разрабатываются. В них должны иметься выписки из планов ГО организации и документы, определяющие порядок действий по сигналу ГО («Воздушная тревога», «Химическая тревога» и «Радиационная опасность») и получения средств индивидуальной защиты, состав и задачи формирований ГЗ, а также схемы оповещения персонала и расчеты на проведение эвакуации.

К Плану ГО предъявляются следующие требования:

1. Полное содержание и краткость изложения.

Планирующими документами должны быть предусмотрены оптимальные комплексы мероприятий, обеспечивающие успешное выполнение мероприятий ГО.

Недоработка или полное упущение одного или нескольких мероприятий из минимально необходимого комплекса неизбежно приведет в условиях военного времени к непоправимым последствиям – к неоправданно большим людским и материальным потерям, к срыву производства.

2. Строгий учет времени.

Возрастание угрозы внезапного воздействия противника требует учитывать фактор времени, сокращать сроки перевода ГЗ с мирного времени на военное положение.

Противник своими действиями ограничивает время, необходимое для выполнения всего комплекса мероприятий в условиях угрозы нападения. Поэтому нужно предельно четко определить и установить минимальное время, позволяющее в полном объеме выполнить каждое запланированное мероприятие, строго соблюдать при этом очередность и последовательность их выполнения.

3. Конкретность.

Планирование предполагает, что все планируемые мероприятия

3-Параграф (Бөлім). Соғыс жағдайын енгізу кезінде және соғыс уақытында жүргізілетін азаматтық қорғаныс іс-шаралары

1. Ұйым қызметкерлерін хабардар ету.

АҚ жоспарын қолданысқа енгізу кезінде хабарлауды және басқаруды ұйымдастыру:

- ұйымның басшы құрамы мен қызметкерлерін жұмыс және жұмыстан тыс уақытта хабардар етуді және оларға АҚ сигналдарын жеткізуді ұйымдастыру;

- басқару пунктін әзірлікке келтіру және оған орналасу тәртібі;

2. Азаматтық қорғаныстың инженерлік-техникалық іс-шаралары

Кіші бөлімде баяндалады:

- инженерлік қорғауды кім, қалай және қашан ұйымдастырады және жүзеге асырады, ол үшін қандай күштер мен құралдар қолданылады немесе қайдан тартылады;

- қолда бар қорғаныш құрылыстарын әзірлікке келтіру, оларға азық-түлік, дәрі-дәрмек және басқа да қажетті мүлік қорларын салу тәртібі мен мерзімдері;

- жетіспейтін қорғаныш құрылыстарын салу және оларды материалдық-техникалық қамтамасыз ету тәртібі;

- соғыс уақыты жағдайында жұмысын жалғастыратын ұйымдардың ең көп жұмыс істейтін ауысымын паналатуды ұйымдастыру;

- әскери қақтығыстар туындаған кезде немесе осы қақтығыстар салдарынан туындайтын қауіптерден инженерлік қорғаудың басқа да іс-шаралары.

3. Радиацияға қарсы, химиялық және бактериологиялық қорғау

Радиациялық және химиялық қорғаудың негізгі немесе жалпы бағыттары, жолдары мен тәсілдері баяндалады:

- радиациялық және химиялық қорғауды кім, қалай, қайда және қашан ұйымдастырады және жүзеге асырады, ол үшін қандай күштер мен құралдар пайдаланылады немесе қайдан тартылады;

- радиациялық және химиялық барлауды ұйымдастыру және жүргізу, осы мақсаттар үшін тартылатын күштер мен құралдар, халықты жеке қорғаныш құралдарымен қамтамасыз ету тәртібі;

- ұйымдарды радиациялық қорғау режимдері және радиоактивті (химиялық) ластану (жұқтыру) жағдайларында олардың тіршілік әрекетін жүзеге асыру тәртібі;

- дозиметриялық және химиялық бақылауды ұйымдастыру;
- азық-түлік пен су көздерін қорғауды ұйымдастыру;
- адамдарды, киімдерді, аяқ киімдерді санитарлық және арнайы өңдеуді, аумақтар мен құрылыстарды газсыздандыру және дезактивациялауды, көлікті залалсыздандыруды ұйымдастыру;
- химиялық қауіпті объектілер бұзылған жағдайда персоналды КӘУЗ-дан қорғауды ұйымдастыру.

4. Медициналық көмек, санитариялық - эпидемияға қарсы және санитариялық-профилактикалық іс-шаралар

Осы тармақта медициналық қорғау күштері мен құралдарын және медициналық қорғау іс-шараларын жүргізу тәртібін көрсету қажет:

- азаматтық қорғау ұйымдары мен құралымдарының персоналына медициналық жеке қорғаныш құралдарын беру тәртібі;
- жұқтыру ошақтарын уақтылы анықтау және қажетті қорғау іс-шараларын жүргізу мақсатында сыртқы орта объектілерінің радиоактивті, улы (күшті әсер ететін улы) заттармен, биологиялық (инфекциялық) агенттермен залалдануын биологиялық (бактериологиялық) барлауды және бақылауды ұйымдастыру және жүргізу;
- ұйымдардың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығын сақтау, жаппай жұқпалы аурулар ошақтарының пайда болуының алдын алу бойынша санитарлық-профилактикалық және эпидемияға қарсы іс-шаралар жүргізу;
- қауіпті жұқпалы аурулардан Төтенше жағдайлар ошақтарында авариялық-құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізуге қатысатын ұйымдар мен күштердің персоналын профилактикалық иммундауды ұйымдастыру;
- жағдайды бағалаудан туындайтын медициналық-биологиялық қорғаудың басқа шаралары.

5. Эвакуациялық іс-шаралар

Осы кіші бөлімде эвакуациялауды ұйымдастыру жөніндегі негізгі ережелер мен іс-шаралар баяндалады. Эвакуациялық іс-шараларды жоспарлау кезінде міндетті түрде мынадай қамтамасыз ету түрлерін орындау тәртібін көрсету қажет:

- барлауды ұйымдастыру;
- медициналық қамтамасыз ету;
- көлікті қамтамасыз ету;

Структура Плана ГО утверждена приказом МВД РК № 335 от 02 мая 2018 года.

В данной Методике даются ответы на следующие вопросы:

1. Общие требования к Плану ГО;
2. Организационно-технические требования к Плану ГО;
3. Исходные данные для Плана ГО;
4. Рекомендации по заполнению разделов и приложений Плана ГО.

К Методике в качестве приложения представлен макет Плана ГО для образца.

4. Общие требования к Плану ГО

Планирование мероприятий гражданской обороны осуществляется с целью обеспечения организованности и целенаправленности в подготовке и проведении мероприятий гражданской обороны, повышению устойчивости работы организации в военное время, а также при проведении аварийно-спасательных и неотложных работ в очагах поражения.

План гражданской обороны представляет собой комплекс документов, в которых на основе оценки возможной обстановки детализируется решение руководителя – начальника ГО по реализации мероприятий ГО, действиям органов управления и сил ГЗ, намечаются целесообразные способы и последовательность выполнения важнейших оперативных задач, порядок взаимодействия, организация всех видов обеспечения и управления мероприятиями ГО.

План гражданской обороны организации определяет организацию и порядок перевода гражданской защиты объекта с мирного на военное время, порядок работы объекта в военное время, обеспечение защиты и жизнедеятельности персонала и членов семей.

Основными вопросами Плана ГО должны быть:

- максимально возможное снижение потерь среди населения от современных средств поражения;
- готовность сил и средств ГЗ к действиям по ликвидации последствий нападения противника;
- организованное и быстрое проведение эвакуационных мероприятий;

Пункты управления – специально оборудованные и оснащенные техническими средствами, элементами жизнеобеспечения сооружения или транспортные средства государственных органов, предназначенные для размещения и обеспечения работы органов управления гражданской защиты;

План гражданской обороны организации - документ определяющий объем, организацию, порядок, способы и сроки выполнения по приведению объектовой подсистемы государственной системы гражданской защиты организации в установленные степени готовности ГО при переводе ее с мирного на военное время и в ходе выполнения мероприятий ГО.

ГО – гражданская оборона;

ГСГЗ – государственная система гражданской защиты;

СПП – современные средства поражения.

3. Введение

Для реализации общегосударственного комплекса мероприятий **по защите населения и территории** от опасностей, возникающих при чрезвычайных ситуациях и военных конфликтах или вследствие этих конфликтов в стране создана государственная система гражданской защиты (далее – ГСГЗ). То есть реализация данных мероприятий осуществляется ГСГЗ в мирное и военное время.

Одной из составных частей ГСГЗ, предназначенной для **защиты населения и территории** от воздействия поражающих (разрушающих) факторов современных средств поражения (далее - ССП), является **Гражданская оборона**.

Согласно статьи 21 Закона РК «О гражданской защите» в целях защиты населения, объектов и территории Республики Казахстан, снижения ущерба и потерь при возникновении военных конфликтов организациями, отнесенными к категориям по гражданской обороне выполняется целый комплекс мероприятий гражданской обороны, который проводится заблаговременно и при возникновении военных конфликтов. Самое первое мероприятие, определенное законодательным актом определено это - разработка плана гражданской обороны.

- инженерлік қамтамасыз ету;
- материалдық-техникалық қамтамасыз ету;
- қоғамдық тәртіпті сақтауды қамтамасыз ету;
- өртке қарсы қамтамасыз ету;
- жедел бұркеу;

Эвакуациялауды ұйымдастыру толық және нақтырақ АҚ жоспарының 6-қосымшасында (эвакуациялау және орналастыру жоспары) баяндалады.

Эвакуация жоспарын әзірлеуді ұйымның эвакуациялық комиссиясы АҚ штабымен бірлесіп жүзеге асырады.

6. Материалдық-техникалық қамтамасыз ету

АҚ-ны бейбіт жағдайдан соғыс жағдайына ауыстыру кезеңінде есептер түзетіледі:

- қарсыластың қазіргі заманғы зақымдау құралдарын қолдану салдарын жою бойынша материалдық және қаржылық құралдардың талап етілетін шығындарына;

- АҚ және ШЖ жүргізу үшін тартылатын құралымдарды материалдық қамтамасыз етуді есептеу, техникамен, қорғау, байланыс құралдарымен, РХЖ аспаптарымен, дәрі-дәрмектермен, азық-түлікпен, құрылыс материалдарымен және құтқару жұмыстарын жүргізу және АҚ-ның басқа да іс-шараларын орындау үшін қажетті құралдармен жабдықтау.

7. Авариялық-құтқару және шұғыл жұмыстарды жүргізу

Осы кіші бөлімде АҚ және ШЖ жүргізу тәртібі баяндалады, АҚ күштері мен құралдары көрсетіледі:

- АҚ құрамаларының жеке құрамын хабарлауды ұйымдастыру;
- жоспарды енгізу АҚҚ дайындығына келтіру;
- табельдік мүлікті беруді ұйымдастыру, оны АҚ құралымдарын жаратқандыру нормаларына сәйкес толық жиынтықтауды қамтамасыз ету;
- құралымдардың жаратқандыруындағы жеке қорғану құралдарының (ЖҚҚ), аспаптардың жарамдылығын тексеруді ұйымдастыру;
- зақымдану ошақтарында құтқару және басқа да кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізу кезінде қауіпсіздік қағидалары бойынша құралымдардың жеке құрамына нұсқама жүргізу;
- АҚ және ШЖ өткізу тәртібі;

8. Басқаруды және байланысты ұйымдастыру

Қорғау іс-шараларын орындау барысында басқаруды ұйымдастыру, АҚ және ШЖ:

- жергілікті атқарушы органдар мен ҚР ТЖМ аумақтық бөлімшелері арасында өзара іс-қимылды ұйымдастыру;
- қорғау іс-шараларын жүзеге асыру кезінде тұрақты орналастыру орындарында хабарлауды және басқаруды ұйымдастыру;
- эвакуациялау маршруттарында байланысты, құлақтандыруды және басқаруды ұйымдастыру; Асинхрондік объектілерінде (орындарында) АҚ күштерін басқаруды ұйымдастыру.
- Ұйымдастыру және іс-шаралар өткізу құлақтандыру сигналы бойынша "Назар аударыңыз барлық!";
- хабарламаларды алу және ұсыну тәртібі;
- басқару сигналдарының кестесі және шақыру кестелері көрсетіледі (жеке түсіндірме жазба түрінде болады).

9. Объектінің тұрақтылығы бойынша іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу

Осы кіші бөлімде жұмыс істеу тұрақтылығын арттыру жөніндегі іс-шараларды жүргізу тәртібі баяндалады:

- қазіргі заманғы зақымдану құралдарынан жұмысшылар мен қызметкерлерді қорғау;
- негізгі өндірістік қорлардың тұрақтылығы мен қорғалуын қамтамасыз етуді ұйымдастыру;
- ұйымның маңызды элементтерінің беріктігі мен тұрақтылығын арттыру және технологиялық процесті жетілдіру;
- материалдық-техникалық жабдықтау тұрақтылығын арттыру;
- ұйымның тіршілік әрекетін ұйымдастыру;
- басқару тұрақтылығын арттыру;
- қайталама зақымдану факторларының пайда болу ықтималдығын және олардан болатын зиянды азайту жөніндегі іс-шараларды жүргізу;
- объектіні зақымдағаннан кейін өндірісті қалпына келтіруге дайындық.

от воздействия поражающих (разрушающих) факторов современных средств поражения, чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера;

Эвакуационные мероприятия - это рассредоточение работников организаций, отнесенных к категориям по гражданской обороне, эвакуация населения и материальных средств из городов и зон чрезвычайной ситуации в мирное и военное время;

Государственная система гражданской защиты – совокупность органов управления, сил и средств гражданской защиты, предназначенных для реализации общегосударственного комплекса мероприятий по защите населения, объектов и территории Республики Казахстан от опасностей, возникающих при чрезвычайных ситуациях и военных конфликтах или вследствие этих конфликтов;

Силы гражданской защиты – воинские части гражданской обороны, аварийно-спасательные службы и формирования, подразделения государственной и негосударственной противопожарной службы, формирования гражданской защиты, авиация уполномоченного органа в сфере гражданской защиты, службы наблюдения, контроля обстановки и прогнозирования;

Современные средства поражения – устройства и средства, поражающие (разрушающие) факторы которых рассчитаны на поражение людей, животных и растений, повреждение или разрушение объектов, появление вторичных поражающих факторов, включающие в себя оружие массового поражения и обычные средства поражения, в том числе ракетное, авиационное и огнестрельное оружие;

Жизнеобеспечение населения в чрезвычайных ситуациях - совокупность взаимосвязанных по времени, ресурсам и месту проведения силами и средствами гражданской защиты мероприятий, направленных на создание и поддержание условий, минимально необходимых для сохранения жизни и поддержания здоровья людей в зонах чрезвычайных ситуаций, на маршрутах эвакуации и в местах размещения эвакуируемых.

Защитные сооружения гражданской обороны - инженерное сооружение, специально оборудованное и предназначенное для защиты населения от воздействия поражающих (разрушающих) факторов современных средств поражения;

1. Область применения

Методические рекомендации по разработке Плана гражданской обороны в организациях, отнесенных к категориям по ГО (далее – Методика), разработана ТОО «Республиканский учебно-методический центр гражданской защиты» МЧС РК (далее – РУМЦ ГЗ). Методика предназначена для штабов ГО организаций, отнесенных к категориям по ГО (далее - организаций) для планирования мероприятий ГО в период мобилизации, военного положения и в военное время.

Использование Методики организациями дает им возможность правильно произвести расчет сил и средств ГЗ, эффективно распределять их при выполнении мероприятий ГО, направленных на защиту населения и территории Республики Казахстан от воздействия поражающих (разрушающих) факторов современных средств поражения (далее - СПП).

При этом Методика акцентирует внимание и отмечает на тесную связь мероприятий гражданской обороны с другими оборонными и мобилизационными мероприятиями.

Обоснованное и правильное планирование мероприятий ГО позволит организациям определить основные направления деятельности по подготовке к защите работников и территорий от опасностей военного времени и их объёмы, и сроки их выполнения.

Методика разработана на основе Закона Республики Казахстан «О гражданской защите» и других нормативно-правовых актов в сфере ГЗ, а также наработанного опыта при проведении занятий с руководящим составом государственной системы гражданской защиты различных уровней и практического опыта в органах гражданской защиты.

2. Термины, определения, обозначения и сокращения

Гражданская оборона – составная часть государственной системы гражданской защиты, предназначенная для реализации общегосударственного комплекса мероприятий, проводимых в мирное и военное время, по защите населения и территории Республики Казахстан

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. «Азаматтық қорғау туралы» 2014 жылғы 11 сәуірдегі №188 - V ҚР Заңы;
2. «Жұмылдыру дайындығы және жұмылдыру туралы» Қазақстан Республикасының 1997 жылғы 16 маусымдағы № 127-І Заңы;
3. 2003 жылғы 5 наурыздағы № 391 «Әскери жағдай туралы» ҚР Заңы;
4. ҚР ПМ 2017 жылғы 18 наурыздағы №209 бұйрығы (ҚР ПМ 2015 жылғы 6 наурыздағы №190 бұйрығына өзгеріс пен толықтыру) «Азаматтық қорғаныс іс-шараларын ұйымдастыру және жүргізу қағидалары»;
5. ҚР ПМ 2018 жылғы 02 мамырдағы №335 бұйрығы «ТЖ жою бойынша іс-қимыл жоспарының және азаматтық қорғаныс жоспарының құрылымын бекіту туралы»;
6. «Азаматтық қорғаныс» оқулығы, авторы Атаманюк В. Г. 1986 жыл.

**МИНИСТЕРСТВО ПО ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**Республиканский учебно- методический центр
Гражданской защиты**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
по разработке Плана гражданской обороны в
организациях, отнесенных
к категориям по ГО**

г. Алматы -2021г.